

ГІПЕРО-ГІПОНІМІЧНІ ВІДНОШЕННЯ ТЕРМІНА *МОВНА ПОЛІТИКА* В УКРАЇНСЬКІЙ І ЯПОНСЬКІЙ МОВАХ

Юлія Дзябко

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна
yuliya.dzyabko@hotmail.com*

Розглянуто один з аспектів характеристики зіставної семантики соціолінгвістичної терміносистеми в українській та японській мовах – гіперо-гіпонімічні відношення. Здійснено зіставний аналіз гіпонімічних відношень терміна *мовна політика* і його японського відповідника 言語政策 /gengo seisaku/, визначено спільні та відмінні риси у формуванні підпорядкованих видових понять. Опис гіперо-гіпонімічних відповідників сприяє впорядкуванню словникових статей українсько-японського словника соціолінгвістичних термінів.

Ключові слова: зіставний аналіз, мовна політика, гіперо-гіпонімічні відношення, гіпонім, гіперонім, сема.

Об'єкт і предметна сфера соціолінгвістики змінюються, впливаючи на розбудову її термінологічної системи. Однак наявні в українському і японському мовознавствах термінологічні лінгвістичні словники та окремі соціолінгвістичні праці лише частково охоплюють понятійний апарат соціолінгвістики, що і створює труднощі для всебічного опису цієї терміносистеми [1–6].

У лінгвістиці вже є досвід контрастивного вивчення окремих терміносистем у зіставленні з українською галузевою лексикою, наприклад, описано лінгвістичну, кібернетичну, фінансову, юридичну термінологію [7–10] тощо. Однак досі питання методики укладання українсько-японських галузевих словників ще не були об'єктом аналізу. Нині в українській науці небагато робіт присвячено опису фонетики, фразеології, лексики, граматики японської мови чи зіставленню її ознак з відповідними українськими. Тому теоретичні і прикладні засади зіставної лексикології є актуальними для аналізу на матеріалі української і японської мов. Мета статті – на прикладі терміна *мовна політика* розглянути один з аспектів характеристики аналізу зіставної семантики соціолінгвістичної терміносистеми в українській та японській мовах – гіперо-гіпонімічні відношення. Завдання – розкрити їх експліцитний та імпліцитний вияви.

Семантично-структурне вивчення цього типу відношень у зіставному аспекті передбачає систематизацію усіх одиниць, які розкривають зміст поняття термінів-еквівалентів *мовна політика* і 言語政策 /gengo seisaku/ у двох мовах. Такий підхід слугуватиме виробленню теоретичних засад укладання «Українсько-японського словника соціолінгвістичних термінів».

Коротко схарактеризуємо вихідні положення нашого підходу до проблеми. Терміни набувають своїх значень лише в терміносистемі, у межах якої кожна одиниця перебуває в логіко-понятійних зв'язках з іншими одиницями. Беручи до уваги,

що дефініція терміна – це семантичний еквівалент його значення, а складники значення є виразниками сем, методом компонентного аналізу окреслимо семний склад терміна *мовна політика* в кожній з мов. Компонентний аналіз сприяє виокремленню мінімальних смислових елементів. При цьому найефективнішим вважають метод дефініцій: слово-ідентифікатор є головним у фразі-дефініції, інші компоненти дефініції містять дистинктивні ознаки значення, на основі чого виділяють інтегральний семантичний компонент та диференційні елементи [11: 32; 12: 32; 13: 75]. Спосіб виокремлення інтегральних та диференційних сем зумовлений системною організацією лексичного значення: термінологія соціолінгвістики, як і будь-якої галузі науки, є не просто загальною сумою її термінів, а деякою системою понять. Отже, значення терміна – це набір ієрархічно пов'язаних семантичних компонентів, які складають структуру значення.

Список дефініцій, отриманих шляхом суцільної вибірки із п'яти українських та японських джерел, стратифікуємо на основі частотних характеристик ідентифікаторів, що входять до тлумачення: компонентам, які трапились у двох і більше визначеннях, надаємо статус семантичного компонента цього терміна. У значенні терміна *мовна політика* та терміна-відповідника 言語政策 /gengo seisaku/ відображається обов'язковий компонент поняття – ‘заходи’, а в японській мові – ‘方策’/housaku/ або ‘方針’ /houshin/ (див.: [14: 28–35]).

При цьому, зважаючи на складену з двох частин структуру термінів *мовна політика* і 言語政策 /gengo seisaku/: назви *політика* – 政策 /seisaku/ (це семантичний компонент основного терміна, що вказує на найзагальніші ознаки поняття) та коняретизаторів *мовна* – 言語/gengo/ (референт, який ілюструє ознаку диференційного характеру), доцільно до інтегрального компонента ‘заходи’ додати конкретизатор ‘мовний’, який позначає зміст поняття *мовна політика*.

Соціолінгвістична терміносистема формується шляхом встановлення різних типів зв'язків і взаємовідношень між поняттями. До основного різновиду таких відношень належать родо-видові (гіперо-гіпонімічні) зв'язки, які відіграють роль систематизатора терміносистеми і вважаються універсальною моделлю репрезентації наукових знань. Зіставлення цього типу семантичних відношень сприятиме встановленню та диференціації універсальних й ідіоетнічних компонентів терміносистеми у двох мовах.

Гіпонімічні відношення ілюструють логічне підпорядкування понять, в основі якого нелатеральна імплікація, тобто однібічне введення семантичного змісту вужчого поняття в ширше [15: 292]. При цьому гіпонімія – це не будь-які відношення імплікації, а лише ті, що приводять до родо-видової ієрархії понять на основі спільної ознаки [16: 155].

Висловимо міркування щодо меж гіпонімії, до якої, окрім родо-видових відношень, інколи зараховують меронімічні (партативні) відношення [17: 132]. Меронімією називають один із видів таксономічних відношень у лексичній системі мови, який відображає семантичні відношення включення між частиною та цілим [18: 231–233]. Вважаємо недоцільним ототожнювати ці типи відношень. На відміну від

родо-видових відношень, які за природою є логічними і ґрунтуються на внутрішніх зв'язках між окремими ознаками чи властивостями поняття, партативні відношення онтологічні, передають відношення суміжності в просторі або часі. Онтологічні зв'язки поєднують не поняття, а одиничні об'єкти як представників цих понять [19: 103].

Логіко-семантичне підпорядкування охоплює привативну опозицію родового поняття та видових, які, відповідно, розкривають смисловий зміст родового і протиставляються один одному через диференційні семи. Тому видове поняття має обов'язково той самий характер, що й родове, але не навпаки. Заведено родові поняття називати гіперонімами, а слова, які позначають видові поняття, – гіпонімами [15: 292; 16: 88; 13: 83]. Терміни, які виражають видові поняття, містять комплекс ознак, що характеризують значення терміна-назви родового поняття, плюс деякі додаткові значеннєві ознаки, що звужують обсяг їхніх значень [20: 191–192].

Семантичні гіпоніми в гіпонімічному ряді перебувають у рівноправних відношеннях супідрядності й називаються когіпонімами (співгіпонімами). Між ними немає відношення імплікації. Оскільки гіпоніми протиставлені одне одному за змістом видової ознаки, між ними утворюються еквіполентні опозиції.

Родове найменування *мовної політики* як гіпероніма містить ознаки, спільні для всіх гіпонімів. Так встановлюється ієрархія лексем, в основі якої лежить принцип співвідношення її з найближчим чи дальшим родовим позначенням, а в кожній із терміносполук синтагматичні властивості реалізуються через значення конкретизатора [20: 198]. При цьому кількість ознак, необхідних для диференціації поняття, обернено пропорційна до рівня ієрархії, тобто на кожному наступному рівні семантична структура терміна ускладнюється, щонайменше, одним додатковим семантичним компонентом. Родове та видові поняття об'єднаємо не в одне велике родо-видове утворення, а в кілька гіпонімічних рядів на основі диференційних класифікаційних ознак, кожна з яких є підставою для поділу родового поняття на видові і слугує об'єднувальним чинником групи.

Взаємодію терміна *мовна політика* як гіпероніма до назв *зовнішня мовна політика* та *внутрішня мовна політика* забезпечує сема 'мовні заходи'. Особливість таких відношень у мікрополі призводить до того, що термін може позначати і родове, і видове поняття, залежно від того, до якого рівня абстракції належить: вищого чи нижчого. Тому гіпонім *зовнішня мовна політика* є гіперонімом до терміна *мовна політика інтернаціоналізації* (в основі виокремлення – диференційна сема 'регулювання мовних заходів на міжнародній арені').

Одиниця 言語政策 /gengo seisaku/ формує синонімічно тотожні гіпонімічні ряди за ознаками '国内に対する' /kokunai ni taisuru/ 'призначений для зовнішніх потреб держави' – '外国に対する' /gaikoku ni taisuru/ 'призначений для внутрішніх потреб держави' із термінами 対外言語政策 /taigai gengo seisaku/ *зовнішня мовна політика* та 対内言語政策 /tainai gengo seisaku/ *внутрішня мовна політика* [1: 149].

Однак порівняно з українською мовою спостерігаємо розбіжності у формуванні підпорядкованих понять. Насамперед, термін 対外言語政策 /taigai gengo seisaku/

зовнішня мовна політика утворює родо-видовий зв'язок із терміном 日本語政策 /nihongo seisaku/ (зміст терміна передає український відповідник *мовна політика щодо японської мови як іноземної*). На основі спільного родового компонента ‘言語政策’ /gengo seisaku/ ‘мовні заходи’, на основі семантичної подібності диференційних ознак ‘外国に対する’/gaikoku ni taisuru/ та ‘国外むけの’/kokugai muke no/ ‘призначений для зовнішніх потреб держави’, які належать структурі одиниць 対外言語政策 /taigai gengo seisaku/ *зовнішня мовна політика* і 日本語政策 /nihongo seisaku/, а також на основі протиставлення диференційних – ‘言語’/gengo/ ‘мова’ і ‘日本語’/nihongo/ ‘японська мова’ формується привативна опозиція включення, де останній виступає гіпонімом.

Термін 対内言語政策 /tainai gengo seisaku/ вступав у родо-видові відношення з одиницями, які позначають напрями мовної політики усередині країни: 国語政策/kokugoseisaku/ *мовна політика щодо національної мови*, 少数語政策 /shousuugo seisaku/ *мовна політика щодо мовних меншин*, 移民語政策 /imingo seisaku/ *мовна політика щодо іммігрантів* (диференційна сема ‘言語地位’/gengo chii/ ‘статус мови в державі’).

Родо-видові відношення можуть виражатись експліцитно або імпліцитно.

Експліцитний вияв гіперо-гіпонімії

Відношення між термінами виникають внаслідок актуалізації синтагмозначень гіпероніма за допомогою лексичних конкретизаторів [20: 191].

Розвиток гіпонімії формально-семантичним способом зумовлює утворення термінологічних гнізд (ТГ), що вказує на системність взаємозв'язку плану змісту та плану вираження. Від одного терміна утворюються його похідні, елементи якого послідовно підпорядковуються один одному і перебувають у гіпонімічних відношеннях. Подібна систематизація матеріалу дає змогу зрозуміти організацію терміносистеми і визначити місце кожного терміна в її межах.

Формально-семантичні опозиції переважають у гіперо-гіпонімічній парадигмі і українського терміна *мовна політика*, і японського еквівалента 言語政策 /gengo seisaku/, об'єднуючи навколо родової назви кількісно найбільші групи видових назв. Реалізація синтагмозначень відбувається внаслідок лінійних контактів між мовними одиницями: родовий термін → видовий термін. Нові конкретизатори вносять у сигніфікат сформованої складеної номінації нові дані про родові поняття [20: 198]. Гіпоніми в цьому випадку виявляють спільність із гіперонімом не лише на рівні семантики, але й структури, про що свідчать спільні терміноелементи з гіперонімом: *мовна політика* → *перспективна мовна політика* та *ретроспективна мовна політика* (диференційні семи ‘збереження мовної ситуації – зміна мовної ситуації’).

За допомогою семи ‘статус мови’ термін *мовна політика* виступає гіперонімом до ряду когіпонімів: *мовна політика стратегічної багатомовності*, *мовна політика офіційної одномовності*, *мовна політика офіційної двомовності*, *регіональна мовна політика*, *мовна політика диференційованого юридичного статусу*, *комплексна мовна політика* (ТГ4). У японській соціолінгвістичній терміносистемі

немає одиниць із подібною семантикою, тому назви останніх двох гіпонімічних груп терміна *мовна політика* зараховуємо до безеквівалентних в японській мові. Безеквівалентні лексеми, характерні тільки для української соціолінгвістичної системи, є виразною ілюстрацією лексичної асиметрії.

Іншим прикладом лексичної невідповідності є такий безеквівалентний термін української мови, як *гендерна мовна політика*, який на основі диференційної видової семи 'гендер' вступає в родо-видові відношення з одиницею *мовна політика* (ТГ5). Однак у цьому випадку відсутність семантичного еквівалента зумовлена не відсутністю поняття в системі японської мови, у якій впродовж усієї історії існує чіткий поділ на жіноче та чоловіче мовлення, а тим, що словосполучення 性 (ジェンダー) と言語政策 /sei (jendaa) to gengo seisaku/ *гендер і мовна політика* не перейшло з номінальної синтагми в термін.

Варто взяти до уваги і термін *рідномовна політика*, який увів в українську соціолінгвістичну науку І. Огієнко для розкриття свідомого впливу на розвиток української мови [6: 136]. Цей термін вступає у родо-видові відношення з терміном *мовна політика* на основі диференційного семантичного компонента 'мовні заходи щодо розвитку української мови' (ТГ6).

Стикаючись із безеквівалентними відповідниками іноземної мови, принципово важливо правильно вибрати способи перекладу засобами рідної мови, оскільки перекласти – означає виразити правильно і повністю засобами однієї мови те, що вже виражене раніше засобами іншої мови [21: 10]. У випадку відсутності еквівалента в українській мові використовуємо метод семантично-структурного калькування, в основі якого передача комбінаторного складу слова, коли складові частини слова (морфеми) чи фрази (лексеми) перекладаються відповідними елементами мови перекладу. При цьому зберігаємо семантику і синтаксичну структуру японських термінів, узгоджуючи їх із першоджерелом.

У японській мові зафіксовано термін 言語教育政策 /gengo kyouiku seisaku/, за нашою версією — *політика мовної освіти*, який, об'єднуючись гіперо-гіпонімічним зв'язком з одиницею 言語政策 /gengo seisaku/, позначає здійснення мовної політики в освіті та навчанні мов (диференційна сема '言語教育に関する政策' /gengo kyouiku ni kansuru seisaku/ 'заходи щодо навчання мов') [22: 7] (ТГ3).

Лексема 言語教育/gengo keikaku/, яка є інтегральним семантичним компонентом терміна 言語教育政策 /gengo kyouiku seisaku/, виступає гіперонімом до видових назв 母語教育政策 /bogo kyouiku seisaku/, 外国語教育政策 /gaikokugo kyouiku seisaku/ та 第二言語教育政策 /daini gengo kyouiku seisaku/ [22: 7]. Ці терміносполуки, позначаючи заходи навчання рідної мови, іноземної мови та другої мови відповідно, утворюють гіпонімічну парадигму на основі спільної (імпліцитно вираженої) видової семи '言語地位' /gengo chii/ *статус мови* та диференційних – '母語' /bogo/ 'рідна мова', '外国語' /gaikokugo/ 'іноземна мова', '第二言語' /daini gengo/ 'друга мова'.

Імпліцитний розвиток синтагматичного значення терміна 言語政策 /gengo seisaku/ засвідчує також багатокomпонентна одиниця 言語拡散政策/gengo kakusan seisaku/ (за нашою версією – *політика мовного поширення*) (ТГ4). Термін 言語拡散政策/gengo kakusan seisaku/, позначаючи свідомі заходи уряду та офіційних установ щодо змін у процесах засвоєння та використання мови [22: 358], утворює гіперо-гіпонімічну парадигму з терміном 言語政策/gengo seisaku/ на основі диференційної семи ‘言語拡散’/gengo kakusan/ ‘мовне поширення’.

В українській мові члени попередніх двох термінологічних гнізд поки не пройшли процесу термінологізації, тому їхні перекладні відповідники постають у формі вільних сполук.

На основі диференційної ознаки ‘модель впровадження мовних заходів’ в українській мові термін *мовна політика* вступає у родо-видові відношення із термінами *асиміляційна мовна політика*, *диференційна мовна політика*, *мультикультурна мовна політика (плюралізм)* [6: 39]. У японській мові знаходимо неповну парадигму цієї гіперо-гіпонімічної групи. Самостійних відповідників на позначення поняття *диференційна мовна політика* немає. Натомість у словниках та соціолінгвістичних працях за допомогою ознаки ‘言語政策の実施の基礎’ /gengo seisaku no jisshi no kisou/ ‘модель реалізації мовних заходів’ сформовано видову класифікацію 言語政策 /gengo seisaku/ через низку термінів: 言語同化政策 /gengo douka seisaku/, 多言語政策 /tagengo seisaku/, 風土言語政策 /fuushi gengo seisaku/, 国際言語政策 /kokusai gengo seisaku/, які є тотожними українським поняттям *асиміляційна мовна політика*, *мовна політика багатомовності*, *регіональна мовна політика*, *мовна політика інтернаціоналізації* відповідно [23: 87]. Структура цього гіпонімічного ряду поєднує ознаки українського термінологічного гнізда ТГ 2 і ТГ 4, що свідчить про більшу розгалуженість типів мовної політики в українській соціолінгвістичній системі.

Імпліцитний вияв гіперо-гіпонімії

Відношення виникають внаслідок актуалізації парадигматичних значень і мають лише лексико-семантичне вираження. Беремо до уваги ознаку ‘історично зумовлений вияв мовних заходів’, у значенні терміна *мовна політика*. В українській мові спостерігаємо гіпонімічну парадигму *англізація*, *арабізація*, *іспанізація*, *полонізація*, *романізація*, *русифікація*, *угорщення (мадяризація)*, *українізація*, *чехізація*. У японській соціолінгвістичній теорії виділяють поняття 英語化 /eigoka/ *англізація*, 中国化 /chugokuka/ *китаїзація*, ローマ字化 /roumajika/ (ローマナイズ /roomanaizu/) *романізація*, ロシア化 /goshiaka/ *русифікація*, 日本化 /nihonka/ *японізація*. Звісно, зважаючи на відкритість соціолінгвістичної терміносистеми, гіпонімічна парадигма може поповнитись новими елементами, утвореними за аналогією до вже наявних.

Підсумуємо. Зіставний аналіз понятійної структури українського терміна *мовна політика* та японського відповідника 言語政策/gengo seisaku/ слугує передумовою впорядкування термінологічних відповідників у словниковій статті.

На відміну від української термінологічної системи, система японських термінів охоплює меншу кількість одиниць, які представляють поняття *мовна політика*.

Родо-видова ієрархія терміна *мовна політика* в обох мовах засвідчує значну кількість підпорядкованих груп гіпонімів, виокремлених на основі диференційних ознак, що конкретизують їхні значення. Ці елементи соціолінгвістичної терміносистеми у зіставлюваних мовах характеризуються і семантичною симетрією, і частковою невідповідністю, і асиметрією (міжмовні лакуни), демонструючи відмінності у лінгвоментальності і своєрідність екстралінгвальних процесів, які охоплюють мовнополітичні засади обох суспільств.

Семантична симетрія полягає у збігу всіх семантичних компонентів у науковому понятті і є результатом аналогічних наукових засобів та типів термінологічної номінації. При *частковій семантичній невідповідності* кількість диференційних сем не збігається у зіставлюваних відповідниках, результатом чого є відмінності у творенні підпорядкованих елементів, гіпонімів, у термінологічній ієрархії. У випадку *міжмовних термінологічних лакун* ідеться про відсутність у мові перекладу поняття, що позначається у вихідній мові конкретною лексичною одиницею і пов'язане з особливостями мовного розподілу об'єктивного світу кожної з мов.

Зіставлення термінологічного мікрополя «мовна політика» в українській та японській мовах забезпечує пошук відповідників для створення словникової статті в українсько-японському словнику соціолінгвістичних термінів.

1. 木村護路クリストフ. 言語政策研究の言語観を問う—言語計画/言語態度の二分法から言語管理の理論へ— // 言語政策. 日本言語政策学会, 2005. – P. 1–13.
2. Верста І. Мікрополе терміна *мовна політика* / Ірина Верста // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. філол. – Львів, 2006. – Вип. 38, ч. 1. – С. 89–94.
3. Бідер Г. Про мовознавчу термінологію Івана Франка / Г. Бідер // Ucrainistica. – Кривий Ріг, 2007. – С. 80–89.
4. Мацюк Г. Термін у соціолінгвістичних традиціях / Г. Мацюк // Ucrainica II. – Olotomoc, 2006. – С. 477–482.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с.
6. Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики : навч. посіб. / Г. Мацюк. – Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2009. – 212 с.
7. Рогач Л. В. Семантична основа лінгвістичних термінів в українській та англійській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / Л. В. Рогач. – К. : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2000. – 20 с.
8. Брагіна Е. Р. Структурно-компонентний аналіз термінів кібернетики в англійській мові у зіставленні з українською та російською : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / Е. Р. Брагіна. – Донецьк : Дон. нац. ун-т, 2001. – 18 с.
9. Кришталь С. М. Структурно-семантичний аналіз метафоричних термінів підмови фінансів в англійській і українській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук :

- 10.02.04 / С. М. Кришталь. – Донецьк : Дон. нац. ун-т, 2003. – 20 с.
10. *Ляшук А. М.* Семантична структура юридичних термінів української та англійської мов : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17 / А. М. Ляшук. – К. : КНЛУ, 2007. – 20 с.
11. *Nida E. A.* Componential Analysis of Meaning / E. A. Nida. – The Hague–Paris : Mouton, 1975. – 272 p.
12. *Шелов Д.* Определение терминов и понятийная структура терминологии / Д. Шелов. – СПб. : Изд-во Петерб. гос. ун-та, 1998. – 234 с.
13. *Geeraerts D.* Theories of Lexical Semantics / D. Geeraerts. – Oxford : Oxford University Press, 2010. – 362 p.
14. *Дзябко Ю.* Мікрополе «мовна політика»: спроба формування методикою зіставного аналізу на матеріалі української та японської мов / Ю. Дзябко // Мовні і концептуальні картини світу. – К. : Вид. дім Дмитра Бураго, 2011. – С. 28–35.
15. *Lyons J.* Semantics / J. Lyons. – Cambridge : Cambridge university Press, 1977. – Vol. 1, 2. – 897 p.
16. *Cruse D. A.* Lexical Semantics / D. A. Cruse. – Cambridge : Cambridge University Press, 1986. – 326 p.
17. *Плотников Б. А.* О форме и содержании в языке / Б. А. Плотников. – Минск : Высшая шк., 1989. – 252 с.
18. *Murphy M. Lynne.* Semantic relations and the lexicon: Antonymy, Synonymy, and other paradigms / M. Lynne Murphy. – Cambridge : Cambridge university Press, 2003. – 292 p.
19. *Cabré M. Teresa.* Terminology: theory, methods and applications / M. Teresa Cabré. – Philadelphia PA : John Benjamins, 1999. – 248 p.
20. *Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П.* Українське термінознавство : підручник / Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. – Львів : Світ, 1994. – 216 с.
21. *Гак В. Г., Григорьев Б. Б.* Теория и практика перевода : французский язык / В. Г. Гак, Б. Б. Григорьев. – СПб. : Интердиалект, 2000. – 456 с.
22. 応用言語学事典 / 小池生夫 (編). – 東京: 研究社, 2003. – 972 p.
23. 益田出. 社会言語学 / 出益田. 大学教育出版, 1997. – 91 p.

**HYPERO-HYPONYMIC RELATIONS
OF THE TERM *LANGUAGE POLICY*
IN THE UKRAINIAN AND JAPANESE LANGUAGES**

Yuliya Dziabko

*Ivan Franko National University in Lviv
vul. Universytetska, 1, Lviv, 79000, Ukraine
yuliya.dzyabko@hotmail.com*

The article discusses one of the aspects of characterizing comparative semantic sociolinguistic term system in the Ukrainian and Japanese languages, namely hypero-hyponymic relations. It offers comparative analysis of hyponymic relations of the term *language policy* and its corresponding term 言語政策 /gengo seisaku/ and defines convergent and divergent features in formation of subordinate generic notions. The description of hypero-hyponymic corresponding terms helps to arrange dictionary entries of the Ukrainian-Japanese Dictionary of Sociolinguistic Terms.

Key words: comparative analysis, language policy, hypero-hyponymic relations, hyponym, hyperonym, seme.

ГИПЕРО-ГИПОНИМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ ТЕРМИНА *ЯЗЫКОВАЯ ПОЛИТИКА* В УКРАИНСКОМ И ЯПОНСКОМ ЯЗЫКАХ

Юлия Дзябко

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000, Украина
yuliya.dzyabko@hotmail.com*

Рассмотрен один из аспектов характеристики сопоставительной семантики социолингвистической терминосистемы в украинском и японском языках – гиперо-гипонимические отношения. Осуществлен сопоставительный анализ гипонимических отношений термина *языковая политика* и его японского соответствия 言語政策 /gengo seisaku/, определены общие и отличительные черты в формировании подчиненных видовых понятий. Описание гиперо-гипонимических соответствий способствует упорядочению словарных статей украинско-японского словаря социолингвистических терминов.

Ключевые слова: сопоставительный анализ, языковая политика, гиперо-гипонимические отношения, гипоним, гипероним, сема.

Стаття надійшла до редколегії 12.10.2011
Прийнята до друку 19.10.2011